

Sygn. akt VI GC 413/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Harmata

Protokolant: stażysta Małgorzata Florek

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: F. C.

przeciwko : Towarzystwu (...) SA w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo

II. zasądza od powoda F. C. na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) SA w W. kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) | tytułem zwrotu kosztów procesu.

sygn. akt VI GC 413/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24 kwietnia 2014r.

Pozwem z dnia 19 grudnia 2014r. powód F. C., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...) w R. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 153.621,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 126.562 zł od dnia 10.01.2014r. do dnia zapłaty; od kwoty 27.059,80 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, oraz zwrot kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego wskazał, że zawarł z Powiatem (...) umowę, przedmiotem której było sporządzenie dokumentacji technicznej dla inwestycji mającej na celu przebudowę drogi na odcinku T.-R.-B.. Sporządzona przez powoda dokumentacja obejmowała między innymi projekt wykonawczy oraz kosztorys wraz z przedmiarem robót. Zamówiona przez Powiat (...) dokumentacja była niezbędna do otrzymania przez Powiat dofinansowania z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011 pn: „Remont drogi z przebudową pobocza w ciągu drogi powiatowej nr (...) w R.". Powiat (...) podał jako wartość inwestycji kwotę wskazaną w przedmiarze robót. Sporządzony przez powoda przedmiar robót nie obejmował całości robót. Wartość pominiętych przez powoda robót wynosiła 253.124,11 zł. W wyniku sporządzenia nieprawidłowego przedmiaru, w oparciu o który został przygotowany wniosek

o dofinansowanie, Powiat (...) nie uzyskał 50% wartości pominiętych

w przedmiarze robót tj. kwoty 126.562 zł. Ostatecznie spór pomiędzy powodem, a Powiatem (...) zakończył się prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w R. Wydział I Cywilny z dnia 10 stycznia 2014r., którym to Sąd zasądził od F. C. na rzecz Powiatu (...) kwotę 126.562 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2014r. tytułem

naprawienia szkody za nienależyte wykonanie zobowiązania oraz koszty procesu w kwocie 11.730,80 zł (sygn.. akt I C 630/12). Sąd ten jako podstawę wskazał art. 471 kc. Powód jako projektant posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w okresie od 1 stycznia 2010r. do 31 grudnia 2010r. w firmie pozwanego (umowa z dnia 11 grudnia 2003r. potwierdzona polisą nr (...)). Pozwany odmówił powodowi wypłaty odszkodowania powołując się na § 7 ust. 1 pkt. 3 Umowy Generalnej, zgodnie z którym ubezpieczenie nie obejmuje szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów. W ocenie powoda szkoda nie wynikała z przekroczenia ustalonych kosztów, gdyż inwestor wydałby taką samą kwotę na realizację projektu z uwagi na fakt, iż koszt prac spowodowanych błędem powoda w przedmiarze robót powinien być wliczony w prawidłowo określony koszt budowy. Na kwotę żadaną pozwem złożyły się:

- 126.562 zł – kwota główna z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2014r,

- 11 730,80 zł – zwrot kosztów procesu za I instancję w tym 6329 zł tytułem opłaty sądowej od apelacji i 3 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i 1801,80 zł tytułem zwrotu wydatku na opinię biegłego ,

- 9029 zł zwrot kosztów procesu za II instancję w tym 6 329 zł tytułem opłaty sądowej od apelacji i 2700 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował powództwo co do zasady i co do wysokości. Pozwany zarzucił brak legitymacji czynnej powoda, z uwagi na niewykazanie przez powoda okoliczności naprawienia szkody wyrządzonej Powiatowi (...) oraz wyłączenie odpowiedzialności pozwanego. Pozwany uzasadniając zarzut wyłączenia podniósł, że zarówno analiza okoliczności powstania szkody jak i zakres udzielonej ochrony, a to treść § 7 ust. 1 pkt. 3 Umowy Generalnej wskazują na wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela. Z w/w wyłączenia wynika wprost, że ubezpieczenie nie obejmuje szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów. Zdaniem pozwanego konieczne jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem ubezpieczonego, przekroczeniem ustalonych kosztów oraz powstaniem szkody. Ustalone koszty oznaczają koszty, które zostały ustalone w pierwotnym założeniu dla danej inwestycji, skoro działanie lub zaniechanie ubezpieczonego doprowadziło do zmiany tychże kosztów, a w konsekwencji do powstania szkody, zachodzą podstawy do wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela.

Pismem z dnia 26 lutego 2015r. (k. 137-148) powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko. Odnosząc się do zarzutu braku legitymacji powód, podniósł, że przesłanką powstania obowiązku świadczenia przez ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jest stan odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej, a nie fakt uprzedniego jej naprawienia przez ubezpieczającego (ubezpieczonego). W zakresie zarzutu wyłączenia powód wskazał, iż kosztorys i przedmiar są dokumentami drugorzędnymi w stosunku do projektu budowlanego i wykonawczego i w przypadku rozbieżności pomiędzy przedmiarem, a w/w dokumentami tzn. między ilością robót przewidzianych w projekcie, a ilością robót określoną w przedmiarze wykonawca zobowiązany jest do wykonania pełnego zakresu robót zgodnie z projektem budowlanym. Według pozwanego jeżeli konieczność wykonania określonych robót budowlanych wynika z projektu stanowiącego element opisu przedmiotu zamówienia uznaje się je za objęte przedmiotem zamówienia niezależnie od tego czy zostały odzwierciedlone w przedmiarze czy nie.

Pismem z dnia 7 marca 2015r. (k. 166-170) pozwany podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko.

Ostatecznie do protokołu rozprawy z dnia 13 kwietnia 2015r. (k. 178) strony wniosły jak dotychczas.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

SPowód prowadził działalność gospodarczą pod nazwą C. F., PPUH (...) w R., pozwany pod nazwą Towarzystwo (...) S. A. w W.. Powód jest członkiem (...) Okręgowej Izby (...) (dowody: zaświadczenie powoda z (...) k. 15; odpis pozwanego z KRS k.16-21; zaświadczenie powoda z dnia 17.12.2009r. k. 36).

W dniu 11 grudnia 2003r. pozwany zawarł Umowę Generalną z Polską Izbą Inżynierów Budownictwa w W., przedmiotem której było określenie zasad i warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków Izby za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Zgodnie z treścią § 2 pkt. 1 w/w umowy „ubezpieczonym” jest członek Izby, wymieniony na liście ubezpieczonych, przekazanej A. przez Izbę, zaś osobą uprawnioną jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, które na mocy przepisów prawa uprawniona jest do dochodzenia roszczeń z tytułu umowy ubezpieczenia, a nadto osobą uprawnioną jest również **ubezpieczony**, jeżeli za zgodą A. zaspokoił roszczenie poszkodowanego lub innej osoby uprawnionej (§ 2 pkt. 5). Przedmiot ubezpieczenia stanowiła odpowiedzialność cywilna członków Izby za szkody wyrządzone przez działanie lub zaniechanie ubezpieczonego, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej, w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w zakresie posiadanych uprawnień budowlanych, w których następstwie została wyrządzona szkoda uprawniająca poszkodowanego do dochodzenia roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego. (§ 3 pkt. 1). Umowa przewidywała wyłączenia spod ochrony ubezpieczeniowej. Pozwany nie obejmował ochroną min. szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów ((§7 ust. 1 pkt. 4). Sposób sformułowania niniejszego wyłączenia wprost odzwierciedlał regulację zawartą w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 20013r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów oraz inżynierów budownictwa, stosownie do którego treści: ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów (par. 2 ust. 2 pkt 3)

Pomiędzy stronami nie było sporu, iż powód co do zasady był objęty w/w umowa ubezpieczenia oraz iż szkoda powstała w okresie ochrony ubezpieczeniowej.

(dowody: umowa generalna z dnia 11.12.2003r. k. 22-28; polisa nr (...)).

W dniu 27 maja 2010r. powód zawarł z Powiatem (...) umowę na wykonanie dokumentacji technicznej na przebudowę drogi – budowę chodnika i remont istniejącego wzdłuż drogi powiatowej nr (...) R T.-R.-B. km 7+376-8+904/1528,0m/ i 10+798-13+325/2554,0m. Powód sporządził zleconą dokumentację w tym przedmiar i kosztorys inwestorski i ustalił w niej, iż koszt realizowanego zadania wyniesie 4 243.700 zł. Powód sporządzając przedmiar i kosztorys ustalił w/w koszt inwestycji, nie ujął w nim części prac wrysowanych w projekt, na łączną wartość 253.124,11 zł.

Reasumując ustalony i jednoznacznie wskazany przez powoda w dokumentacji będącej przedmiotem zlecenia koszt prac wynosił 4 243.700 zł

Powiat (...) wystąpił do Urzędu Wojewódzkiego w R. z wnioskiem o dofinansowanie przebudowy drogi powiatowej nr (...) w R., wskazując iż całkowity koszt realizowanego zadania wynosi 4.243.700 zł. Sporządzając wniosek o dofinansowanie Powiat oparł się na przedmiarze sporządzonym przez F. C.. Po odbyciu konkursu w Urzędzie Wojewódzkim w R. w dniu 10 lipca 2011r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdził przedstawione przez Powiat (...) zadanie inwestycyjne polegające na remoncie drogi z przebudową pobocza w ciągu drogi powiatowej nr (...) do realizacji. W wyniku powyższego Powiat (...) uzyskał połowę dopłaty do przedmiotowego zadania, a połowę kosztów miał wyłożyć z własnych środków. Gdyby kwota realizacji była wyższa, stosunkowo wyższe byłoby dofinansowanie. Przetarg na remont drogi wygrała spółka (...). Zgodnie z umową zawartą pomiędzy Powiatem, a firmą (...) zakres zleconych jej prac określał przedmiar. Wynagrodzenie ustalone w umowie stanowiło ryczałt odpowiadający tylko zakresowi robót wymienionych w przedmiarze. Ponieważ sporządzony przez powoda przedmiar nie obejmował wszystkich prac zaprojektowanych w projekcie technicznym spowodowało to konieczność zlecenia brakujących w przedmiarze robót i zapłaty za nie przez Powiat dodatkowo – odrębnie kwoty : 253.124, 11 zł. Powiat (...) nie otrzymał z jej zakresie dofinansowania ponieważ cała dotacja budżetu państwa przeznaczona dla Województwa Podkarpackiego została już rozdysponowana.

Reasumując, ponieważ zachodziła konieczność zrealizowania inwestycji zgodnie z projektem Powiat musiał ponieść 253.124,11 zł – dodatkowych kosztów nieujętych i nie ustalonych przez powoda. Tak więc realizacja inwestycji składała

się z kosztu określonego w przedmiarze robót oraz kosztu dodatkowego (w wysokości w.w kwoty) , bez którego inwestycja nie mogłaby być zakończona.

Powiat (...) o kwotę 126 562 zł (połowę kwoty wydatkowej ponad ustaloną przez powoda w przedmiarze i kosztorysie) wytoczył powództwo przeciwko F. C. i Sąd Okręgowy w R. w sprawie I C 630/13 zasądził przedmiotową kwotę z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2014r. oraz kosztami procesu – 11 730,80 zł, na zasadzie art. 471 kc ustalając , iż F. C. nienależycie wykonał zobowiązanie popełniając błąd polegający na nieumieszczeniu części robót w przedmiarze, sporządzając tym samym dokumentację obciążoną błędem. Brak ujęcia tych robót spowodował, iż Powiat nie uzyskał 50% dofinansowania na nieobjęte przedmiarem prace , a tym samym poniósł szkodę. Jak wskazał Sąd Okręgowy w dalszych motywach w/w rozstrzygnięcia F. C. złożył bowiem przedmiar wadliwy , nie obejmujący całości prac, a ten dokument służy do kalkulowania kosztów realizacji zadania.

Powyższy wyrok po oddaleniu apelacji przez Sąd Apelacyjny w R. jest prawomocny.

(dowód: uzasadnienie wyroku SO w R.w dnia 10.01.2014r. – akta sprawy I C 630/13, uzasadnienie wyroku SA z dnia 25 września 2014r. – akta sprawy I C 630/13,ustalenia stanowiące podstawę rozstrzygnięcia w wyroku SO w R.w dnia I C 630/13 zawarte w uzasadnieniu oraz SA w R. k. 393-396 - niekwestionowane w toku niniejszego sporu).

Powód zgłosił wyrządzoną szkodę pozwanemu, jednakże ten odmówił wypłaty odszkodowania (okoliczności przyznane).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów prywatnych jak i urzędowych. Sąd związany był także w czynieniu tych ustaleń ustaleniami dokonanymi już przez Sąd Okręgowy w sprawie I C 630/12 stanowiącymi podstawę i motywy wydanego przez Sąd ten prawomocnego rozstrzygnięcia stanowiącego prejudycał. Zresztą okoliczności te nie były przez strony kwestionowane i zostały potwierdzone również zeznaniami powoda. Sąd odmówił mu jednak wiary co do zeznań w części oceny zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela, ponieważ zeznania w tym fragmencie stanowiły jego subiektywne przekonanie odnoszące już do oceny prawnej.

Spór w sprawie koncentrował się bowiem na ocenie przesłanki wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela (par. 7 ust. 1 pkt 7) oraz legitymacji powoda wobec braku zapłaty przez powoda Powiatowi , w świetle właściwie bezspornych okoliczności faktycznych.

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód wywodził swoje roszczenie z art. 822 kc, a nadto łączącej strony Umowy Generalnej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z dnia 11 grudnia 2003r.

Sąd nie podzielił zarzutu braku legitymacji czynnej, dzieląc w tej mierze stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z dnia 12 lutego 2004r., V CK 187/03, Wokanda 2004/7-8/15, zgodnie z którym przesłanką powstania obowiązku świadczenia przez ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jest stan odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej, a nie fakt uprzedniego jej naprawienia przez ubezpieczającego (ubezpieczonego). Ubezpieczenie oc jest niewątpliwie rodzajem ubezpieczenia majątkowego, nie oznacza to jednak, że jest to ubezpieczenie mienia. Przedmiotem ochrony udzielonej w umowie ubezpieczenia oc nie jest bowiem mienie ubezpieczającego, ani też powstała w nim szkoda, lecz cywilna odpowiedzialność odszkodowawcza ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej. Również zawarta umowa nie pozwalała na przyjęcie braku legitymacji powoda nawet jeżeli bowiem przyjąć, stosownie do treści par.2 pkt 5 , iż osoba uprawnioną jest również ubezpieczony, jeżeli za zgodą A. zaspokoił roszczenie poszkodowanego, to skoro pismem z dnia 24.06.2014r. A. podniósł okoliczność w ogóle wyłączenia swej odpowiedzialności, to o wyrażeniu zgody na wypłatę nie mogło być mowy.

W ocenie Sądu właśnie zarzut pozwanego co do wyłączenia odpowiedzialności na zasadzie par. 7 ust. 1 pkt 4 zasługiwał na uwzględnienie.

Stosownie do par. 7 ust. 1 pkt. 4 Umowy Generalnej z dnia 11 grudnia 2003r. zawartej pomiędzy stronami ochrona ubezpieczeniowa szkód nie obejmowała szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów. Tożsamy zapis został zawarty w treści rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003r.

w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów oraz inżynierów budownictwa (Dz. U. 2003.220.2174), w którym to w § 2 ust. 2 pkt. 3 wskazano wprost, iż ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód wynikłych z przekroczenia ustalonych kosztów. Zakres i sposób określenia przedmiotowego wyłączenia w umowie ubezpieczenia stanowił odzwierciedlenie regulacji rozporządzenia stąd brak podstaw dla kwestionowania prawidłowości i precyzyjności tego sformułowania. Nie można bowiem stawiać ubezpieczycielowi zarzutu, iż w umowie odzwierciedlił przesłanki wyłączenia odpowiedzialności przewidziane w akcie normatywnym.

W ocenie Sądu w realiach niniejszej sprawy zaistniała okoliczność wyłączająca odpowiedzialność pozwanego, o jakiej mowa w § 7 ust. 1 pkt. 4 Umowy Generalnej. Wyrządzona przez powoda szkoda wynikała z przekroczenia ustalonych kosztów. Jak ustalił Sąd Cywilny powód zobowiązany był sporządzenia dokumentacji technicznej w tym przedmiaru i kosztorysu. W dokumentacji tej powód **ustalił koszt inwestycji na kwotę 4 243.700 zł.** Dla pełnej realizacji przedmiotowej inwestycji zgodnie z projektem technicznym koniecznym **było przekroczenie ustalonego w ten sposób kosztu o kwotę 253 124,11 zł.** W związku z tym to Powiat musiał pokryć tą kwotę, nie uzyskując co do jej połowy dofinansowania, stąd Powiat poniósł szkodę (126 562 zł). Przedmiotowa szkoda, jak w istocie prawomocnie przesądził Sąd Cywilny w sprawie I C 630/12 powstała z przekroczenia ustalonych kosztów inwestycji, ustalonych przez powoda w odpowiedniej ku temu dokumentacji budowlanej (kosztorysie i przedmiarze).. W ocenie Sądu tego bez znaczenia pozostawał fakt , iż pominięte w kosztorysie i przedmiarze roboty zostały uwzględnione w projekcie technicznym, bo to przedmiar właśnie służy do kalkulowania kosztów inwestycji i w tym dokumencie koszty te zostały przez powoda ustalone. To zatem, że powód zawarł przedmiotowe roboty w samym projekcie było niewystarczające. Dokumentacja rysunkowa (projekt) bowiem kosztów nie przedstawia. Dokumentem służącym do kalkulacji kosztów i ich ustalenia jest przedmiar i kosztorys to na przedmiarze oparł się Powiat (...) sporządzając wnioski o dofinansowanie. Sąd nie podziela twierdzeń powoda, iż szkoda nie nastąpiła w wyniku przekroczenia ustalonych kosztów, a w wyniku niedoszacowania. To właśnie niedoszacowanie kosztu inwestycji powoduje, że jej pełna realizacja wymagać będzie przekroczenia niedoszacowanego, a więc ustalonego błędnie kosztu.

Gdyby koszt inwestycji został ustalony przez powoda należycie i nie można mu zarzucić zaniedbania , to nawet przy dalszym zwiększeniu kosztów inwestycji np. z przyczyn niezależnych nie zachodziła by odpowiedzialność powoda z art. 471 kc, a tym samym odpowiedzialność z oc. Z niniejszego więc również wynika , iż wyłączenie o jakim mowa w par. 7 ust. 1 pkt 4 znajduje zastosowanie właśnie w takich przypadkach jak w niniejszej sprawie, kiedy co do zasady odpowiedzialność powód ponosi (art.471 kc) , ale odpowiedzialność ta w związku z wyłączeniem umownym nie jest objęta ubezpieczeniem.

Podsumowując Sąd uznał, iż w rozpoznawanej sprawie doszło do wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej pozwanego, z uwagi na to, że powstała szkoda wynikała z przekroczenia ustalonych kosztów. Skoro wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela dotyczyło szkody głównej, zasądzonej wyrokiem SO w Rzeszowie w sprawie I C 630/12 w zakresie kwoty 126 562 zł, to w konsekwencji dotyczyło również kosztów procesu I C 630/12 oraz kosztu ustanowienia przez powoda pełnomocnika , tym bardziej , iż dla zasadności kwoty żądanej w tym zakresie powód nie przedstawił żadnych dowodów.

Orzeczenie oparto na podstawie art. 822 kc, § 7 ust. 1 pkt. 4 Umowy Generalnej z dnia 11.12.2003r. oraz § 2 ust. 2 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 grudnia 2003r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej architektów oraz inżynierów budownictwa.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu jest konsekwencją merytorycznego rozpoznania sprawy i znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 kpc. oraz § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. Dz. U. 2013.490

t. j. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Pozwany wygrał proces i poniósł koszty procesu w zakresie zastępstwa procesowego w wysokości 3.617 zł (kwota 3.600 zł stanowiąca wynagrodzenie pełnomocnika procesowego oraz kwota 17 zł stanowiąca opłatę skarbową od pełnomocnictwa).